

Revselsesretten

Blandt den socialdemokratiske politiker Peter Sabroes (1867-1913) mærkesager var børns velfærd. En dag tog han en dreng med i Folketinget og fremviste ham for partiernes ordførere. Drengen var blevet pryglet i skolen. Sabroes kritik førte bl.a. til, at nogle af de værste lærere blev fyret. Tegning af Sven Brasch i Blæksprutten, 1912.

Revselsesretten var en ret for forældre, lærere og arbejdsgivere til at straffe deres "underordnede" med fysisk vold. Retten til at revse eksisterede siden 1683, hvor den blev nedskrevet i Danske Lov. Kun lidt efter lidt og først langt senere blev revselsesretten ophævet. Dens lange levetid hang sammen med den mindst lige så sejlivede opfattelse af, at fysisk afstraffelse havde en opdragende funktion.

Tjenestefolk og lærlinge

I dag virker det mærkeligt, at man havde en lov, der udtrykkeligt sagde, at det var i orden at slå andre: Håndværksmesteren kunne slå sin lærling, fruen i huset sin tjenestepige og gårdmanden sin landbrugsmedhjælper. Helt frem til 1921 var det i orden at slå tjenestepigen eller gårdskarlen. Først i 1937 kunne en mester ikke længere med loven i ryggen slå sin lærling.

Skoleelever

Lærere havde ret til at straffe elever fysisk, hvis de ikke kunne deres lektier, hvis de faldt i søvn i timen (mange børn arbejdede ved siden af skolen), eller hvis de på andre måder opførte sig "uartigt". Lærernes ret til at slå skoleelever eksisterede frem til 1967. Dog var de københavnske børn lidt heldigere stillet. Her blev lærernes ret til at afstraffe eleverne fysisk afskaffet i 1951.

Børn og deres forældre

Næsten helt frem til årtusindeskiftet har det været lovligt for forældre at slå deres børn. Først i 1997 blev det strafbart for en forælder at slå sine børn. Loven blev vedtaget med én stemmes flertal i Folketinget. Mange partier var imod loven, bl.a. fordi de mente, at staten ikke skulle blande sig i forældres opdragelse af deres børn. I nyere tid er der til gengæld bred politisk enighed om, at forbuddet mod at slå sine børn er vigtig.

Mishandling var ikke tilladt

Der var en grænse for volden. I borgerlig straffelov fra 1866 hed det i § 202:

"Den, som mishandler sin Ægtefælle, med hvem han lever i Samliv, bliver, om Mishandlingen end ikke efterlader Saar eller anden Skade, at straffe med Fængsel eller under skjærpende Omstændigheder med Forbedringshusarbejde i indtil 2 Aar.

På samme Maade straffes den, der mishandler sine egne eller Andres til hans Omsorg betroede Børn."

Spørgsmålet er: Hvor gik grænsen mellem (lovlig) revselse og (ulovlig) mishandling? I lovgivningen var der ikke nogen klar anvisning på, hvornår det at slå (med et opdragende formål) blev til mishandling. Det måtte tilsyneladende være op til dommerens vurdering i hver enkelt sag. Det var ikke afgørende, om volden efterlod sår eller anden skade.

(Kilde: "Historiske temaer". Aargang 0. Rigsarkivet)